Er zijn momenten in het leven waarop je misschien anders had gehandeld als je niets van montessori had meegekregen. Dat zijn montessorimomenten. We vragen elke editie een leraar of (oud-)leerling, schoolleider, bestuurder of deskundige, naar een montessorimoment of naar montessori-ervaringen.

EVEN STILSTAAN VOOR WEER TE BEGINNEN

Over zomervakantie, vaderschap, het onderwijs en de vraag wat we dit schooljaar eigenlijk belangrijk willen maken. Over vooruitkijken, achteromkijken, in het moment kunnen zijn. Over serieus nemen, vertrouwen en samen kunnen lachen. Een overdenking.

TEKST EN FOTO'S **BAS JANSEN**

De zomervakantie heeft iets bijzonders. Wekenlang kijk je ernaar uit. In de laatste schoolweken van het schooljaar komt de finish steeds dichterbij. Nog een paar rapporten, de laatste gesprekken, opruimen, afscheid nemen van je groep en dan is het zover: vakantie. En vervolgens gebeurt er iets geks. De agenda wordt leger. De wekker hoeft minder vaak gezet te worden. De dagen krijgen een ander ritme. Als leerkracht laat je het schooljaar langzaam los. Als vader van twee jonge kinderen begint er tegelijkertijd een heel andere dynamiek. Want vakantie met jonge kinderen betekent natuurlijk niet automatisch rust.

'Over vooruitkijken, achteromkijken, in het moment kunnen zijn.'

Van schoolritme naar vakantieritme

Tijdens een schoolweek draait veel om tijd. Opstaan, ontbijten, kinderen klaarmaken voor de opvang, naar school, lesgeven, vergaderen, kinderen ophalen, naar huis, koken, eten, kinderen naar bed en ondertussen nadenken over alles wat nog meer moet gebeuren. In de vakantie verdwijnt een deel van die structuur. In plaats daarvan komen andere vragen. Wat gaan we vandaag doen? Blijven we thuis? Gaan we naar een speeltuin? Kunnen de kinderen het nog een beetje gezellig met elkaar houden? En waarom is iedereen om half zeven wakker terwijl dat op een schooldag ineens onmogelijk lijkt?

Maar juist in die chaos ontstaat ruimte. Ruimte om te kijken. Naar mijn kinderen, bijvoorbeeld. Niet terwijl ik ondertussen mijn tas inpak of alvast nadenk over de volgende werkdag, maar gewoon echt kijken. Hoe ze spelen. Hoe ze ruzie maken en het vijf minuten later weer vergeten zijn. Hoe belangrijk een ijsje kan zijn. Hoe een wandeling die voor mij tien minuten duurt

voor een kind gemakkelijk een uur kan worden omdat iedere steen, slak en tak onderzocht moet worden. Kinderen zijn eigenlijk ontzettend goed in iets waar volwassenen steeds slechter in lijken te worden: ergens helemaal aanwezig zijn.

Niet bedoeld om niets te doen

We zeggen vaak dat we in de vakantie moeten uitrusten. Maar misschien is dat maar een deel van het verhaal. Voor mij is vakantie vooral een moment waarop het tempo voldoende zakt om dingen weer te kunnen zien. Tijdens een druk schooljaar ben je voortdurend bezig met wat er hierna komt. Het volgende lesje. Het volgende gesprek. Een leerling die extra ondersteuning nodig heeft. Een bericht dat nog beantwoord moet worden. Thuis gaat dat gewoon verder: speelafspraakjes, boodschappen, eten, bedtijd. Voor je het weet, bestaat een week vooral uit vooruitkijken.

De zomervakantie geeft de kans om achterom te kijken. Wat ging er eigenlijk goed afgelopen jaar? Welke momenten met mijn groep zijn me bijgebleven? Wanneer had ik echt het gevoel dat ik iets voor een kind betekende? Maar ook: wanneer was ik te druk? Wat nam ik mee naar huis wat ik eigenlijk op school had moeten laten? Was ik thuis ook echt thuis? Of zat mijn hoofd regelmatig nog ergens tussen een vergadering, leerling en ongelezen e-mail of chatbericht? Dat zijn niet altijd makkelijke vragen. Wel belangrijke.

Door de ogen van een vader

Vader zijn heeft mijn kijk op onderwijs veranderd. Wanneer je voor een groep staat, weet je natuurlijk dat achter ieder kind een gezin zit. Maar wanneer je zelf kinderen hebt, krijgt dat besef een andere lading. Je weet hoeveel vertrouwen ouders dagelijks aan een school en leerkracht geven. Ze brengen 's morgens iemand naar school die voor hen het belangrijkste mens ter wereld is. En vervolgens vertrouwen ze erop dat wij dat kind zien. Niet alleen de leerling die moet leren rekenen of spellen. Maar vooral het kind. Het kind dat slecht heeft geslapen. Het kind dat thuis ergens mee zit. Het kind dat ontzettend trots is op iets wat voor een volwassene misschien heel klein lijkt. Dat onzeker is. Dat de juiste uitdaging nodig heeft. Of dat soms gewoon even iemand nodig heeft die zegt: ik zie je, ik hoor je en maak graag wat tijd voor je vrij. Dat vind ik misschien wel een van de mooiste en tegelijkertijd ingewikkeldste kanten van ons vak.

Een nieuw schooljaar voelt altijd een beetje als een leeg schrift. We weten ongeveer wat erin moet komen, maar nog niet precies wat erin zal staan. Er komt een nieuwe groep leerlingen. Met hun eigen karakters, talenten,

Foto: Barbara Luijendijk.

onzekerheden en verhalen. Er komen plannen en doelen. Er zullen vergaderingen zijn. Toetsen. Gesprekken. Momenten waarop alles fantastisch loopt en ongetwijfeld dagen waarop ik om twee uur denk: wat gebeurde hier vandaag eigenlijk? Mijn voornemen voor zo'n nieuw schooljaar is daarom niet om alles beter te doen. Dat is uiteindelijk een onhaalbare afspraak met jezelf. Ik wil vooral bewuster kiezen. Niet alles wat dringend voelt, is belangrijk. Niet ieder probleem hoeft vandaag opgelost te worden. Niet iedere les hoeft perfect. En misschien minstens zo belangrijk: goed onderwijs ontstaat niet alleen uit resultaten en plannen. Het ontstaat vooral in de relatie tussen mensen.

‘Een nieuw schooljaar voelt altijd een beetje als een leeg schrift.’

Aan het einde van het schooljaar

Misschien is dat wel de vraag die ik vaker wil stellen. Niet: Wat moet ik na de vakantie beter doen? Maar: Wat hoop ik dat mijn leerlingen aan het einde van dit schooljaar over onze tijd samen kunnen zeggen? Dat ze veel van mij geleerd hebben, natuurlijk. Maar hopelijk ook dat ze fouten mochten maken. Dat er gelachen werd. Dat ze nieuwsgierig mochten zijn. Dat ze serieus werden genomen. Dat iemand vertrouwen in hen had, ook op momenten waarop ze dat zelf misschien even kwijt waren. En thuis geldt eigenlijk precies hetzelfde. Mijn kinderen zullen zich later waarschijnlijk niet herinneren hoeveel plannen ik heb gemaakt of hoeveel dingen ik op een dag geregeld kreeg. Hopelijk herinneren ze zich wel dat papa tijd had om mee te spelen. Dat we samen op pad gingen. Dat we grapjes maakten. Dat ik luisterde naar verhalen die voor mij misschien klein waren, maar voor hen oh zo belangrijk.